

in Religione fratres, maxime a Religiosis vitanda est. Nam 1° illis potissimum in S. Scripturâ, *Luc. xiv, 26*, dicitur: *Si quis venit ad me, et non odit patrem suum et matrem... et fratres, et sorores... non potest esse discipulus.* Et *Matth. viii, 22*: *Sequere me, et dimitte mortuos sepelire mortuos suos.* 2° Ita præscribunt PP., inter quos S. Basilius, *Serm. 1, Ascet.*, ait: « Quòd si quis inventus fuerit, qui majori quâdam animi propensione Monachum fratrem, vel propinquum, vel alium quemvis quâvis de causâ videatur diligere, hunc castigare oportet, ut injuriam publicæ charitati. » Plura habet in *Const. mon.*, c. 21. V. Blossius in *dictis* PP., c. 16, ex Thaulero, *Serm. 3, post. Trin.*, monens: « Inconsideratè et stultè agunt, qui sensualem hominum amicitiam expetunt, sive sint consanguinei, sive affines, sive alii; et inordinatè invicem singularem quemdam amorem concipiunt, eumque alunt et augment, quibus possunt modis: id enim malum exitum sortiri, et inquietudines, curas, gravamina, aut etiam impuritatem cordis adducere solet, maxime si diversi sexûs homines hujusmodi amicitias inter se colant. » 3° Ratio est quia facile amor carnis et sanguinis erga hujusmodi personas excedit, et praveat contra purè spiritualem, qualis præsertim in Religiosis esse debet.

COROLLARIA.

Scior. S. Thomas 2, 2, q. 26, a. 7, ad. 1 notat: « In propinquis nostris non præcipimur odisse, quod propinqui nostri sunt, sed hoc solum, quòd impediant nos a Deo, et in hoc non sunt propinqui, sed inimici secundùm illud, *Matth. x, 35*: *Inimici hominis domestici ejus.* » Nam si quis, v. g., fratri suo vellet conferri honorem, aut aliquid supra meritum ejus, erit acceptio personarum, verè amicitie spirituali contraria. Item si quis ab attentione sui statûs religiosi, ob nimiam et teneram communicationem cum suis consanguineis, distrabatur, quod frequenter contingit, certè hæc nec verà, nec spiritualis amicitia erit. Hinc tot Religiosi extra casum necessitatis jure nature erga suos parentes, vel ejus prætextu abutuntur, vel illud ad fratres, et sorores, et nepotes, et nepes extendunt, ut eorum penuria cum inquietudine, vel periculo

propria vocationis provideant. Hinc anxia illa sollicitudo, quâ non pauci Religiosi casibus modò prosperis, modò adversis, suorum consanguineorum tanguntur: ille litteræ, ille blanditiæ, ille lacrimæ. Religiosis mundo mortuus est, mundo exordio vocationis suæ simul ac mundo renuntiavit?

§ 397.

AMICITIA PRIVATA ERGA CONTERRANEOS VITANDA.

1° Secundo. Amicitia privata inordinata erga conterraneos omnibus, maxime verò Religiosis, vitanda est. Nam 1° S. Scripturâ, *Rom. x, 12*, docet: *Non est distinctio Judæi et Græci, nam idem Dominus omnium qui invocant illum.* Et Prophetæ Ecclesiam describens, *Ps. xlv, 1*, ut reginam in vestitu deaurato, circumdatam varietate, clamat ad aures animæ specialiter a Deo vocatæ, v. 11: *Obliviscere populum tuum, et domum patris tui.* Ne scilicet reginæ vestis, circumdata pulchrâ nationum varietate, lacera sit fœdâ divisione. 2° Accedunt PP. S. Chrysostomus, *Hom. 77, in Joan.*, ait: « Ecce dilectionis excellentia, quo pacto unum insuperabilem et multiplicem reddat, et unus in multis simul locis, et in Perside, et Romæ esse possit: et quod natura non potest, dilectio potest, et pars ejus hic, pars illic est, vel potius totus utrobique. » Simus, uti S. Gregorius Naz. *Or. 28, n. 35*, ait: « Est mihi, o viri! circumscripta patria, cui et omnis terra, et nulla terra patria est? Verendum tibi est, ne a verâ patriâ excidas, ad quam omnis vitæ functio referenda est. » 3° Ratio est quia nihil magis a ratione alienum, nedum ab omni specie Religionis, quàm cæco nationali impetu abripi, et ad hoc tantum attendere, an alius sit ejusdem nationis, provinciæ, vel oppidi, ut contemptis aliis omnibus præferatur, quo modo vitium acceptionis personarum committitur: « quia non attribuitur alteri aliquid propter aliquam causam, quæ eum faciat dignum, sed simpliciter attribuitur personæ. » Uti S. Thomas docet, 2, 2, q. 63, a. 1.

MALA EX HAC AMICITIA PROVENIENTIA.

Schol. Licet amicitia privata erga conterraneos, juxta leges naturae et gratia bene temperata, possit esse laudabilis, uti in illis, qui sacrificant se bono spirituali patriae suae, quae forsitan est in infidelitate aut haeresi, saepe tamen sistit in aliquâ dulcedine, quâ natale solum nos allicit, et facili inordinata evadit, nisi frenetur, prout Christiano et maximè Religioso convenit. Hinc enim oritur illa, praesertim tempore belli, vel etiam pacis, irregularissima inter ipsos Regulares passio pro natione propriâ contra extraneas, quae in loquendo et operando saepe portenta parturit, et in dissidia erumpit. Quinimo haec amicitiae privatae conterraneorum charitatem erga singulos fratres in Domino dilacerant, et totas domos ac familias religiosas scindunt et seditionibus implent.

§ 598.

AMICITIA PRIVATA NON SATIS DECORA SENIORUM CUM JUNIORIBUS VITANDA.

Tertiò. Amicitia privata seniorum cum junioribus vitanda est, si minùs decora sit, et tantùm in humano affectu, et forsitan in motivo frivolo indolis, oris, speciei etc., fundetur. Sic 1° S. Joannes in exordio suae secundae epistolae scribit: *Senior Electae Dominae et natis ejus, quos ego diligo in veritate*: Ostendens se cum sanctâ hac matronâ et natis ejus nullam aliam amicitiam nisi in Domino habere velle. Item casus Davidis senioris et quinquagenarii juniorem Bethsabeam incautè aspicientis, II *Reg.* xi. Lapsus seniorum in visione Susannae junioris, *Dan.* xiii. Et factum Sodomitarum, *Gen.* xix, 4, perversissimè captorum *a puero usque ad senem*. Pulchra species juvenum, licet Angeli fuerint, seniores meritò a minùs cautâ et decorâ amicitia privata cum junioribus detertere debet. 2° S. Basilius, *Serm.* 1, *Asect.*; ita nos instruit: «Plerumque in adolescentum corporibus tametsi summopere in continentia colendâ macerare se studeant, nescio quomodo naturalis aetati illi coloris quasi decor quidam efflorescit in quem qui inspexerint, ii libidinum plerumque stimulis solent

permoveri.» Deinde monet, non spectandum in Monacho ad senilem aetatem: «Siquidem fieri potest, ut canis aliquis ac rugis oppletus, juveniles tamen mores obtineat.» S. Bernardus, vel alius, in *Formul. hon. vit.*, n. 6, monet: «Consortia juvenum, et maximè illorum qui imberbes sunt, in quantum convenienter poteris, evita.» S. Pachomius in regulâ sibi ab Angelo traditâ, c. 90, praescribit: «Si deprehensus fuerit aliquis de fratribus libenter cum pueris ridere et ludere, et habere amicitias aetatis infirmâ, tertio commonebitur, ut recedat ab eorum necessitudine, et memor sit honestatis ac timoris Dei; si non cessaverit, corripietur, ut dignus est, correctione severissimâ.» Denique in ordine ad diversum sexum S. Bonaventura, *Opusc. de inform. novit.*, c. 39, pronuntiat: «Si meum consilium non spernis, consulo quòd nunquam cum aliquâ muliere contrahas singularem familiaritatem, etiamsi religiosa sit, vel sancta; quia excepto periculo carnis attentionis, quae ex tali familiaritate semper incurritur, dum non timeat malum quod sub specie boni latet; exceptâ etiam maculâ infamiae et suspicionis, quam alii ab hoc saepe concipiunt, magnam generat inquietem cordis talis privata affectio.» Videri etiam potest *opusc. de Reform. mentis*, c. 23. 3° Ratio est quia amicitia inter seniores et juniores, etiam tantùm philosophica, praeterquam quòd in honesto fundari debeat non debet facere aequalitatem quasi parium, sed proportionem imparium, scilicet in seniore cum doctrinâ et bono exemplo, et in juniore cum reverentiâ et docilitate. Si verò inter eos christiana et religiosa amicitia sit, nil in eâ puerile, sed solum quasi paternus et facilis amor in charitate Christi redolere debet; aliâs enim periclitabitur bonum nomen senioris, et reipsâ, si minùs circumspèctè cum juniore, sive ejusdem, sive diversi sexus, agat, nihil non illi timendum erit, utpote quem non canit, sed Spiritus Dei bene custoditus securum reddit: saepe enim vidimus aliquos ob nimiam sui fiduciam in senectute graviter lapsos, quos sanctus Dei timor in juventute custodierat. Vide Rodericium, in *Exerc. perf.*, p. 1, tr. 4, c. 19.

in obsequio ni mandata non sunt, non est in obsequio
neque in obsequio. § 599.

AMICITIA PRIVATA JUNIORUM INTER SE VITANDA.

Quarto, amicitia privata juniorum inter se vitanda est. Procautelâ erit 1° exemplum filiorum Jacob, qui, privatâ ejusmodi malâ amicitia colligati, a fratre suo apud patrem suum accusati fuerunt *erimine pessimo*, id est, juxta interpretes, vel contra naturam, vel sodomitico, vel bestialitate, Gen. xxxvii, 2. 2° S. Basilius, *Serm. de Abdic. in med.*, ait: « Juvénis sive etate, sive animo fueris, æqualium tuorum consuetudinem defugito, ab illisque te non secus atque ab ardentissimâ flammâ præcûl abducito : quando illorum operâ usus adversarius perosque olim incendio dedit, et sempiterno igni cremandos addixit : ac spiritualis videlicet primò charitatis vanâ quâdam specie illectos in teterrimam postea Pentapolitanam voraginem præcipites deturbavit : et qui ex medio pelago sævientibus undique procellis tempestateque incolunt evaserunt, eos jam intra portum securos unâ cum ipsâ navî vectoribusque submersit. » Item Cassianus, l. 2 *Inst.*, c. 45, refert apud antiquos Ægypti Monachos summâ observantiâ custoditum fuisse, « ne quisquam cum alio, ac præcipuè juniores, vel ad punctum temporis pariter substitiisse, aut uspiam recessisse, vel manum suam invicem tenuisse deprehendatur. » Monstra sunt quæ suo tempore in hanc rem exagitat B. Petrus Damiani, tom. 3 *Opusc.* Nec parum est quòd S. Laurentius Just., c. 22 *de Disc. mon.*, de hujusmodi peculiariter amicis ait : « De verbis, de actibus, de cogitationibus obscænis tacendum est quæ sub colore charitatis omnia ex inordinatâ paulatim familiaritate generantur. » 3° Ratio est quia si frigida sanctus non sufficit ad calorem et ignem juventutis cohibendum, si cum eâ familiariter agatur nullò magis juvenis periculosa erit. Sufficit prima gelido carboni prostrata, ut accendat; quid erit, si uterque carbonis accensus sit? Deinde sive a temperato, ac veluti sympatico duorum, vel plurium

juvenum ingenio, sive a primæ etatis contubernali convictu amicitia privata nascantur et adulescant, si non per alioiorem spiritum et profectum in virtutibus eleventur, non nisi puerilia, vana et ab omni spirita Religionis aliena parturient, quod satis est ut evitentur. Denique periculum est, teste experientia confirmatum, a puerilibus ad graviter deformia procedendi, a vanis ad exiliosa et scandalosa, cum irreparabili damno publico et privato.

AMICITIA PRIVATA INTER TEPIDOS FUGIENDA. § 400.

AMICITIA PRIVATA CUM TEPIDIS FUGIENDA.

Quinto, Amicitia privata inter tepidos fugienda est. Hæc 1° reprehenditur, *Math. xx, 6* : *Quid hic statis totâ die otiosi?* Cum enim omnes Christiani, et maxime Religiosi, juxta propriam vocationem suam debent laborare in vineâ Domini, justitiam tum in se, tum in proximo excolendo, tales tepidi reperiuntur totâ die otiosi, a ceteris privatim separati, et ad inutilia amici adunati; cum debent totâ die in labore occupari, et omne tempus moraliter, pro ratione status sui, servitio divino impendere, ipsi illud inutiliter amori suo proprio dedicant : cum debent in viâ perfectionis semper progredi, illi stant, et consequenter deficiunt et regrediuntur; 2° In hos invehitur S. Bernardus, *Serm. 24, in Cant.*, post init., dicens : « Videas ambulare seorsim, convenire sibi, et sedere pariter, moxque laxare procaeces linguas in detestandum sursumrium! Vehementer eos persequitur S. Laurentius Just., *de Disc. mon.*, c. 22, his verbis : « Semper hujusmodi discurrunt, semper simulum sibi consortia quarant : in angulis, in latibulis, silentii tempore ut plurimum confabulari appetunt, et absentium vitam lacere non desunt, et tanquam ipsis non sufficeret propria perditio, alios secum damnare conantur... Et ut sum quisque valeat assequi appetitum, Patrum ordinationes frangit, monasterii institutiones non observat, silentia parvipendit, orationem postponit, cellulæ

secretam quietem negligit, et intus nihilominus stimulante et urente conscientia, velut amens post suam totus trahitur concupiscentiam.... Solent in conversationibus familiaribus nimiumque assidue, nisi agantur cautè, intermisceri vaniloquia, scurrilitates, detractiones, et effrenati risus: per que proximi distrahitur, compunctio dissolvitur, gratia subtrahitur, proximus male edificatur, oratio confunditur, confidentia amittitur, conscientia obtenebratur atque pretiosissimum tempus inutiliter consumitur.... Amant sibi similibus contubernia, jocos delectantur, spatium desiderant, nova semper audire et videre appetunt, et aliorum negotia percunctari sedulè curiositate non cessant. Nec advertunt hujusmodi, quòd tantò vehementius interius infirmantur in spiritu, quantò magis exterioribus pascuntur, et quodam hydrops morbo laborantes, quo avidius labilem hujus vitæ delectationem hauriunt, eò amplius eam sitire coguntur.» Ex his 3° patet Ratio quia hæc amicitia discessit a spiritu Religionis per continuas transgressiones, vocationis propriæ oblivionem, animi proficiendi et serio se in virtutibus exercendi remissionem; que omnia satis graviter mala sunt.

§ 401.

AMICITIA PRIVATA PRAVA MAGIS SÆCULARIBUS FUGIENDA.

Porro hæc *amicitia privata prava*, que modò cum suis speciebus explicata est, non modò Religiosis, sed multò magis *secularibus* timenda et fugienda est. Probant hoc 1° textus S. Scripturæ, § 395 allegati. Nam in seculo sæptus amicus non *permanebit in die tribulationis, convertitur in inimicitiam, odium, rixam; et convitia callidè dissimulata denudat*: est socius tantum *mensæ Eccli. vi, 7; et scandalizat amicum Matth. v. 2°* Præter Patres ibidem citatos, has pravas secularium amicitias reprobat S. Hieronymus, in *Mich. 7*, ad illud: *Nolite credere amico*, dicens: « Sed et nunc rara fides

est, cum aliud in labiis, aliud in corde versatur: venenum animi linguæ mella tegunt, amici divitum multi, a pauperibus autem, etiam qui videntur esse, dissecunt. Unde dicitur, *Eccli. vi*: *Si habes amicum, in tentatione posside illum. Legi in cujusdam controversiâ: Amicus diu queritur, vix invenitur, difficile servatur... Nolite ergo credere in amicis, id est, his hominibus, qui de amicis sectantur lucra.* Et auctor *l. de Amicit.*, sub nomine S. Augustini, c. 3, ait: « Amicitia mundialis est, que rerum bonarum temporalium cupidine protrahitur: semper est plena fraudis atque fallaciæ; nihil in eâ certum, nihil constans; semper cum fortunâ mutatur, et sequitur marsupium. » Et S. Franciscus Salesius, c. 18 *Vit. dev.*, ait: « Quemadmodum in Heracleâ Ponti mel reperitur venenosum, et amentiam edentibus inducens, quia legitur ex aconito, quo regio illa nimis abundat; pariter amicitia, que in communicatione fundatur falsorum honorum et turpium, omnino falsa et turpis est. » 3° Ratio citato § 395 allata, hic etiam tenet: cui accedit illa a S. Jacobo, c. iv, v. 4, data: *Adulteri nescitis quia amicitia hujus mundi inimica est Deo? quicumque ergo voluerit amicus esse sæculi hujus, inimicus Dei constituitur.* Et S. Joannes, *I Joan. ii, 15*, idem probat, dicens: *Nolite diligere mundum, neque ea que in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo: quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ, que non est ex Patre, sed ex mundo est.*

§ 402.

AMICITIA PRIVATA CONCUPISCENTIÆ CARNIS FUGIENDA.

Ex hoc sequitur, omnes illas privatas pravas amicitias, quas hæc usque persecuti sumus, a fortiori secularibus fugiendas esse, quibus præterea ex citato S. Joannis textu sequentes specialiter addendæ sunt: scilicet *primò* amicitia privata in *concupiscentiâ carnis*, gulâ et luxuriâ fundata. Nam 1° de hac

ita loquitur S. Paulus, *Philipp.* iii, 18: *Multi ambulant, quos sæpe dicebam vobis, nunc autem et flens dico, inimicos crucis Christi. Quorum finis interitus, quorum Deus venter est, et gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.* Et *Rom.* xvi, 18: *Huiusmodi Christo D. N. non serviunt, sed suo ventri.* Et, *ad Gal.* v, recenset manifesta opera carnis, quæ regni Dei possessionem tollunt. Et demum, *Rom.* xiii, 11, jubet ut non ambulemus in *comessationibus et ebrietatibus, in cubilibus et impudiciis.* 2° S. Chrysostomus, *Hom.* 13 *ad Philipp.*, ait: «Reverà sunt lacrymis digni, qui deliciantur, qui indumentum quidem, id est corpus, bene saginantes, futuri verò supplicii quod latari sunt, nullam rationem habent. Estò deliciaris, estò inebrieris hodie et eras, quid verò lucraberis? nihil. Talem ergo vivere vitam, nonne est lacrymis et lamentis dignum?... Flet ergò Paulus, in quibus alii ridet ac deliciantur. Sunt ergone ista de illis duntaxat dicta? qui verò nobiscum hi tales sunt, crimine isto notari non poterunt? Vellem, et vehementer vellem, nihil horum apud nos esse magis, quam apud illos, quibus tam ista dicebantur.» Et de luxuriâ S. Gregorius Naz. *Ade. mulier. ambit. se ornant.* inquit: «Delectabit te ille, qui tuâ formâ delectatur, aspectumque aspecta rependes: mox risus, mutumque colloquium idque furtivum primò, deinde liberum atque intrepidum. Cave porro loquax lingua, ne quæ deinceps sequuntur eloquaris. Cæterùm hoc verè dicam, nihil ex omnibus iis, quæ mulieres cum juvenibus joco dicunt vel faciunt, aculeo caret: omnia enim inter se coherent, non aliter ac ferrum a magnete tractum alia multa deinceps ducit... Quodsi non ut carnis libidini, sed ut oculis tantum obsequaris, atque a viris specteris, ludo tibi utendum putas, æreum quoque amorem in morbo ac vitio esse scito.» Unde S. Salesius, *Vit. dev.* c. 18, exclamat: «O vos insani et deliri, putatis amorem incantare, ut ad nutum eo uti possitis? ludere cum ipso vultis? Punget ille vos, et miserè mordebit: omnesque ridebunt, et irridebunt te, quod sub falsâ securitate serpentem adeò veneratorum in pectus tuum absconderis.» 3° Ratio est quia hæc

amicitia nonnisi pseudo-amicitia, utpote non honesta, nedum christiana, sed vitiosa, et nonnisi ventris et veneris amicitia est.

AMICITIA ETIAM AMORIS SENSIBILIS PERICULOSA EST.

Schol. Ex modò dictis apparet, omnes amicitias in amore duntaxat sensibili fundatas, quæ urbanitates etc. mundani vocant, esse periculi et lapsum plenas, nec merentur audiri qui, vel ex licentiâ poetiâ, vel cæca sine fide philosophiâ docent, in præti posse quemquam amare et amari vehementer, maxime in personis diversi sexûs, ob corporis pulchritudinem, vel alias qualitates, concupiscentiam accedentes, sistendo in amore abstracto, et ab omni periculo remoto. Si quidem hæc paradoxa sunt illis simillima, per quæ quis putat posse se tutò contrectare serpentem, vocandum eum, et assumendo languam animal reptile, vel tantùm ad contemplandam ejus pulchritudinem. Satiùs Abulensis, t. 1 *in Matth.*, c. 5, q. 168, illud Senecæ dictum probat: «Si quis in amore modum tenere velit, idem est, ac si cum ratione insanat.» Et S. Bonaventura in 6 *proc. Relig.*, c. 22, S. Laurentius Just. in *Disc. mon.*, c. 22 et S. Salesius *Vit. dev.* c. 20, etiam amorem spirituale in sensibilem et carnalem degenerasse censent, si unus alterius corporealem presentiam querit, de ejus absentia contristatur, vel solus cum solâ conversari amat: «Sicut enim amat singulariter, ait S. Justinianus, ita et amari vult, atque cæco seductus errore ignorat se vesano amore percussum.

ARTICULUS § 405.

AMICITIA CONUPISCENTIÆ OCULORUM FUGIENDA.

Secundo. Amicitia privata inordinata in *concupiscentiâ oculorum*, scilicet avaritiâ et omni curiositate fundata, secularibus vitanda est. Nam 1° S. Paulus, I *Cor.* v, 11, jubet: *Nunc autem scripsi vobis, non comiseri, si is, qui frater nominatur, est fornicator aut avarus, id est, juxta Estium, qui rem alienam auferit, vel injustè detinet, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum ejusmodi nec cibum sumere.* Item de curiositate oculorum et aliorum sensuum cor-

poris dicitur, *Jer.* ix, 21 : *Ascendit mors per fenestras nostras.* Id quod 2° S. Gregorius, l. 21 *Mor.*, c. 2, ita exponit : « Mors per fenestras ascendit, et domum ingreditur, cum per sensus corporis concupiscentia veniens habitaculum intrat mentis. Quisquis per has corporis fenestras incautè exterius respicit, plerumque in delectationem peccati etiam nolens rapitur, atque obligatus desiderii incipit velle quod nolit. Præcepit quippe anima, dum ante non providet, ne incaute videat quod concupiscat, cæca post incipit desiderare quod vidit.... Ut ergo munda mens in cogitatione servetur, a lasciviâ voluptatis suæ deprimendi sunt oculi, quasi quidam raptores ad culpam. » Et S. Augustinus, tr. 2 in 1 *Joan.*, conqueritur : « Quàm latè patet curiositas ipsa, in spectaculis, in theatris, in sacramentis diaboli, in magicis artibus, in maleficiis? » Et, l. 10 *Confess.*, hanc curiositatem ad reliquos sensus et delectabilia extendit : uti sunt pecunia et divitiæ, ornatus vestium etc. 3° Ratio est quia effrænata pecunia aliorumque delectabilium cupiditas nullam in se honestatem, imò plurima animæ pericula continet : ergo nec philosophica, nec christiana amicitia est : imò si etiam fingamus abesse hæc pericula, sunt tamen hæc amicitia de rebus vanis et frivolis, adeoque contemnendæ.

§ 404.

AMICITIA SUPERBÆ VITANDA.

Tertiò, Amicitia privata in *superbiâ vitæ*, seu inordinato amore propriæ excellentiæ fundata secularibus præcipuè fugienda est. Nam 1° *Ecclesi.* x, 15 : *Initium omnis peccati est superbiâ.* Quia uti S. Thomas, 2, 2, q. 84, a. 2, explicat : « Finis in omnibus bonis temporalibus acquirendis est, ut homo per illa quamdam perfectionem singularem et excellentiam habeat. Unde etiam primum peccatum primi hominis superbiâ fuit. 2° Idem probat S. Chrysostomus ex eodem lapsu priorum nostrorum parentum, dum, *Hom.* 15 in *Gen.*, primum vitium in eo lugendo casu notat, quòd mulier collo-

quia quasi amicabilia et secreta, relicto viro, cum serpente diabolico instituerit. *Secundò*, quòd circa divinum consilium sine discretionè cum assumpserit. *Tertiò* per superbiam, et illud : *Eritis sicut dii*, se decipi passa fuerit. *Quartò*, quòd ad honorem quasi divinum consequendum esu veliti a Deo fructus usa fuerit. Et *quintò* denique etiam virum suum ad similem superbiam et transgressionem sederit. Hæc omnia in amicitia quæ in superbiâ fundatur hodieum contingunt. Nam 3° ex hac superbiâ et amicitia pravâ passim tales pseudoamici graviter delinquant, dum pauper ambit esse dives et nobilis, nobilis Princeps, Princeps Rex, Rex supremus terræ Monarcha. Ad quem finem, posthabita Dei sapientissimâ ordinatione, per fas et nefas contenditur, potentiorum favores et æqualium amicitie mille artibus quæruntur, ut sic ad amici honorem et utilitatem promovendam, Princeps, ad quævis bella, sive justa sive injusta, confederatos; mercator, ad quosvis contractus, sive licitos sive illicitos, socios; duellator, ad pugnam patris inveniatur. Si amicus promovendus sit, sufficit ut, sine respectu capacitatis, ad munus et officium elevetur, etsi alii exinde grave damnum et præjudicium patiantur. Si uxori aut filiolis placeat, connivetur huic amicitie carnis et sanguinis, ut eant quò velint, ne contristentur. Ne amicus de statu suo excidat, amicorum erit, summas pecunias, non proprias donare, sed alienas, nunquam solvendas, conquerere. Denique ad punctum honoris, ceu centrum, omnia hujus pseudoamicitie studia collinant : quod, ne vel in umbrâ lædatur, ejusmodi pravi amici diabolicis suis consiliis, vel armatâ manu succurrunt. Quæ omnia cum ab honestate longissimè absint, veram et christianam amicitiam fundare nequeunt.

§ 405.

AMICITIA PRIVATA BONA COLENDÆ EST.

Quemadmodum verò amicitia privata ad malum inducens vitanda, ita *amicitia privata in Domino*, ad profectum spiri-

tualem in perfectionem christianam excitans laudanda et etiam a Religioso colenda est. Prob. 1° ex S. Scripturâ, *Ecll.* vi, 14: *Amicus fidelis protectio fortis etc. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis: qui metunt Dominum, inveniunt illum. Qui timet Deum, equè habebit amicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius.* Etc. xxxvii, 15: *Cum viro sancto assiduus esto; quemcumque cognoveris observantem timorem Dei, cui anima est secundum animam tuam, et qui, cum titubaveris in tenebris, condolebit tibi.* Et Ps. cxxxii, 1: *Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum.* Item, *Ecll.* iv, 9: *Melius est duos esse simul quam unum:* habent enim emolumentum societatis suæ. Accedunt exempla David et Jonathæ, 1 *Reg.* xviii, 1: *Anima Jonathæ conglutinata erat animæ David.* Christus Jesus ipse specialiter dilexit: S. Joannem Evangelistam, *qui erat recubens in sinu Jesu, quem diligebat Jesus, Joan.* xiii, 23. In primâ Ecclesiâ, *Multitudinis credentium erat cor unum, et anima una,* Act. iv, 32. Duobus discipulis in Emmaus euntibus junxit se Christus, *Luc.*, 24. Idem misit discipulos binos ante faciem suam, *Luc.* x, 1. Et *Matth.* xviii, 20, ait: *Ubi duo sunt, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Prob. 2° ex SS. PP. inter quos eminet S. Basilius, *Serm.* 2 *Ascet.*: « In cuncto, inquit, conventu servari debet, ut vide licet, cum... similiter charitate adversus omnes simus propensi, nihilominus tamen iis qui utiliores sint majorem, ut decus est, honorem tribuamus. » Quod ipsum suo exemplo per singularissimam suam cum S. Gregorio Naz. amicitiam probavit; de qua idem S. Gregorius Naz., *Serm.* 20, in *obit. S. Basil.*, n. 29, testatur: « Una utriusque anima videbatur, duo corpora ferens... Unum utriusque opus et studium virtus erat, et ad futura spes vivere, nosque ita comparare, ut ante discessum ex hac vitâ hinc migraremus. Quod quidem nobis ob oculos ponentes, vitam, actionesque nostras dirigebamus, tum divini præcepti ductum sequentes, tum alteri alteri virtutis studium exacuentes, atque, nisi hoc arrogantius dicere videas, uterque alteri norma et amissis eramus, quâ

rectum a pravo discerneretur. » Denique post multos alios S. Salesius, *Vit. dev.*, p. 2, c. 19, rem hanc peritissimè enucleat, dicens: « O Philothea! omnes ama, et magno quidem amore charitatis, sed amicitiam ne contrahas, nisi cum his qui tecum communicare queant de rebus ad virtutem spectantibus, et quò fuerint sublimiores virtutes, quæ communicentur, tanto erit perfectior amicitia... Si tua reciproca et mutua communicatio fuerit de charitate, devotione, perfectione christianâ, ô Deus, et quam erit pretiosâ hæc tua amicitia! Sublimis erit quia ex Deo venit: sublimis, quia Deus vinculum ipsius est: sublimis, quia in æternum duratura cum Deo. 3° Ratio est quia amicitia privata in Domino ad profectum spiritualem, vel maxime ad utrumque præceptum dilectionis Dei et proximi, etiam cum perfectione consilii charitatis, adimplendum juvat, ideo enim tales amici adunantur, ut in amore Dei, per sacra colloquia et preces communes etc., magis inflammentur, et dum sese perfecte in domino amant, amat unusquisque Deum; ut alter Deum amet, quod est perfectissimè amare proximum sicut seipsum, uti S. Augustinus, *Conf.* l. 4, c. 9, ait: « Beatus qui amat te et amicum in te... solus enim pullum carum amittit, cui omnes in illo cari sunt, qui non amittitur. »

§ 406.

AMICITIA PRIVATA SANCTA SÆCULARIBUS QUÆRENDA

Hæc eadem bona privata amicitia in Domino magis adhuc in secularibus laudanda et querenda est. Nam 1° illi in seculo hostibus undequaque circumcincti magis indigent amico fidei, qui sit *protectio fortis, medicamentum vite, et immortalitatis.* *Ecll.* vi, 14. Cum illis maxime loquitur illud sacrum consilium: *cum viro sancto assiduus esto etc.* *Ecll.* xxxvii, 15. Et secularis erant David et Jonathas, et primi fideles, quorum amicitia bona in S. Scripturâ commendatur. 2° Præter Patres,

§ 405, allegatos, S. Ambrosius, l. 3 *de Offic.*, c. 22, sanctam hanc amicitiam secularibus suadet, dicens: «Solatium quippe vite hujus est, ut habeas, cui pectus aperias tuum, cum quo arcana participes, cui committas secretum pectoris tui: ut colloces tibi fidelem virum, qui in prosperis gratuletur tibi, in tristibus compatitur, in persecutionibus adhorletur. Et S. Salesius has sanctas amicitias privatas necessarias esse censet, *Vit. dev.*, c. 19, dicens: «Quantum ad eos, qui mundanos inter commorantur, veram tamen virtutem amplectuntur, conveniens, imò necessarium ipsis est, alios fœderari aliis sanctâ et sacrâ quâdam amicitia: hoc enim medio amantur, auxilio donantur et conducuntur ad bonum. Consonat etiam S. Theresia, in *Vit.*, c. 17, sub fin. 3° Ratio est quia quò minus protectus est secularis armis spiritualibus, ad servandum exactè præceptum dilectionis Dei et proximi, eò magis ea ab alio seculari virtuoso vel Religioso mutuari debet, qui non solum propria, sed etiam proximorum perfectioni intendit: nam perfectio christiana non docet sine omni affectione et amicitia esse, sed illam bene collocare.

§ 407.

CAUTELÆ PRO AMICITIA PRIVATA BONA.

Ne autem amicitia privata bona vitietur, et ut non obsit, sed prosit perfectioni, nonnullæ *cautelæ* adhibendæ sunt. Et primò quidem, omnis amicitia, vel indifferens, vel moraliter bona, qualis est naturalis, v. g., inter consanguineos, vel civilis inter concives, sodales etc., debet *elevari ex motivo charitatis* et perfectionis christianæ, ne vitietur, sed conferat perfectioni. Unde Christus, *Matth.* v, 46, in genere dixit: *Si diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Et licet specialis amor in speciales proximos sepe a sacris Litteris commendetur, tamen idem Dominus, Luc.* v, 26, dixit: *Si quis venit ad me, et non odit patrem etc., non potest meus esse discipulus.* Ad quod S. Gregorius, *Hom.* 37, in *Evang.*,

ait: «Sic, sic nimirum exhibere proximis nostris odii discretionem debemus, ut in eis et diligamus quod sunt, et habeamus odio quod in Deo nobis itinere obsistunt.

QUOMODO ELEVETUR.

Schol. Modum, quo hæ ipse amicitia ex charitate perfici possunt, optimè tradit S. Thomas, 2, 2, q. 26, a. 7, dicens: «Possum ex charitate velle, quod iste, qui est mihi conjunctus, sit melior alio, et sic ad majorem beatitudinis gradum convenire possit. Item alio modo, quatenus eos pluribus modis diligimus. Ad eos enim, qui non sunt conjuncti, non habemus nisi amicitiam charitatis: ad eos verò, qui sunt nobis conjuncti, habemus aliquas alias amicitias, secundum modum conjunctionis eorum ad nos. Et sic hoc ipsum, quod est diligere aliquem, quia consanguineus, vel conjunctus est, vel quia concivis, vel propter quodcumque hujusmodi aliud licitum ordinabile in finem charitatis, potest a charitate imperari.» Sic verè spirituales amant quidem consanguineos et alios conjunctos, sed amant merè spirituali, quia omne motivum eos amandi specialiter referunt ad volendum ipsis bona spiritualia. Quà de re Religiosos præclare instruit S. Theresia, in *Via perf.* c. 9.

§ 408.

AMICITIA PRIVATA COMMUNEM NON DEBET EXCLUDERE.

Secundò. Amicitia privata in Domino non debet excludere, sed potius inducere *amicitiam proportionatam ad omnes*, etiam peccatores et inimicos. 1° Enim *Matth.* xxii, 39, sine exceptione præcipitur: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Et v. 43: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.* 2° Præter PP. alibi allatos rationem dat S. Thomas, 2, 2, q. 25, a. 1, docens omnes esse diligendos, quia *ratio diligendi proximum Deus est: hoc enim in proximo debemus diligere, ut in Deo sit.* Et, art. 6: *Debemus in peccatoribus odire quòd peccatores sunt, et diligere quòd homines sunt beatitudinis capaces: et hoc est verè charitate diligere propter Deum.* Et, q. 23, a. 8: *Amicitia charitatis se extendit etiam ad inimicos, quos diligi-*

mus ex charitate in ordine ad Deum, ad quem principaliter habetur amicitia charitatis.

AMICITIA ERGA PECCATORES ET INIMICOS VERA EST.

Schol. Amor charitatis erga peccatores et inimicos verè amicitia dici potest, quia est amor non concupiscentia, sed amicitia, licet ex parte redamtionis et communicationis aliquid ei desit. Est etiam vera amicitia honestatis, quia, licet non fundetur in honestate quæ sit in proximo, fundatur tamen in honestate quæ ipsi optatur: nec omnino deest redamatio, quatenus sic amans redamatur a Deo, propter quem ipse quemcumque proximum amat. Denique universalis hæc amicitia ad omnes non impedit magis completam ad multos, et peculiarem ad unum vel alterum, et e converso, ut mox patebit.

§ 409.

AMICITIA PRIVATA NULLAM ALIIS OFFENSIONEM PARIAT.

Tertiò. In amicitia privata et peculiari prædicta uniùs cum altero, intra eandem præsertim Communitatem, sedulò vitanda est omnis *communicatio externa*, quæ vel non sit purè spiritualis, vel aliquam *offensionem* pariat. Probat hoc 1° exemplum S. Pauli qui, I Cor. viii, 9, de esu Idolothytorum ait: *Videte autem, ne fortè hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis.* Quod idem monet 2° S. Hieronymus, *Ep. 2 ad Nepot.*, dicens: « Crebra munuscula, et sudoriola, et fasciolas.... blandasque et dulces litterulas sanctus amor non habet. Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias et lepores, et risu dignas urbanitates, et ceteras ineptias amatorum in comediis erubescimus, in sæculi hominibus detestamur, quanto magis in Monachis et in Clericis? S. Chlmacus, gr. 26, laudat duos juvenes quos vidit a se invicem castissimo amore ac secundùm Deum diligentes: qui tamen, dum aliorum conscientiam inde lædi conspicerent, convenerunt inter se, ut se ab invicem ad tempus elongarent. » Et S. Theresia in parvis Communitatibus omnes sine particularitate amicos

esse volebat, non verò in magnis, *Via perf.*, c. 4. Et S. Salesius, *Vit. dev.*, c. 49, id quod Sancti contra privatas et peculiare affectiones et amicitias dicunt, intelligit de Religiosis in Communitate bene regulatâ, ne particularitates devotionis in partialitates degenerent. 3° Ratio est quia amicitia privata debet esse spiritualis, et tendere ad profectum spiritualem, quod sanè non est, si communicatio externa sensualis fuerit, aut offensionem aliis generet.

§ 410.

REGULÆ PRO JUVANDIS INCIPIENTIBUS.

Omnibus huc usque dictis bene observatis, Magister spiritualis discipulum suum per *viam purgativam incipientium* juxta dicta, t. 1, toto cap. 2, dirigat, quod ut felicius præstet, sequentes *Regulas* bene attendat, per quas incipientes ad perfectionem mirificè juvare poterit.

I. Incipientes sunt plerumque timidi, et in bono ac malo inconstantes. Si devotione sensibili fruuntur, in faciendis penitentibus audaces fiunt. Si dulcedines in oratione degustent, jam se sanctos esse reputant: si in virtutibus externis et plausibilibus, penitentis ac mortificationibus se exercent, in vanam gloriam incurrun. Proinde bonus Magister ignorantias eorum assiduis colloquiis spiritualibus illustret, ad perseverantiam in vocatione suâ et exercendas virtutes statui suo proprias illorum animum erigat, penitentias eorum justè moderet, ne per jacturam sanitatis, sub prætextu infirmæ valetudinis, molles fiant: in externâ morum et sensuum modestiâ simplicitatem illis commendet, nec fastidiosas et simulatas affectationes eis permittat.

II. Incipientes temperantiam in victu, et paupertatem in vestitu observent: lectioni spirituali, recitationi Rosarii, aliisque facilibus devotionibus tempus impendant; Sacramenta frequentent, indulgentias luceantur, SS. Sacramentum frequenter visitent, ad Patrem Spiritualem, exactam de bono et

malo conscientiae rationem illi redditori, saepe recurrant : tempus illis bene dividatur, ita ut per singulas horas exercitia corporalia et spiritualia illis praescribantur; quia per hanc varietatem fastidium naturae nostrae lenitur. Opus etiam est ut per intervalla temporis requiescant, ne in rerum spiritualium exercitio continuo succumbant : unde certi dies in hebdomada, et hora in certis diebus, huic levamini destinentur, sine quo totum facile perditur.

III. Animadvertat Magister quenam proposita discipulus frequentius eliciat, eumque in illis exequendis adjuvet. Item observet quanam virtutes sint ejus indoli magis consentanea, et in illis eum exerceat. Scire etiam studeat quanam passione magis praedominante laboret, quam non uno impetu, sed paulatim eradicare curet. Non injungat Magister discipulo mortificationes coacte sustinendas, nec inventiones ridiculas, nec vestes a proprio statu alienas illi permittat : prohibeatque illi objecta, libros, conversationes et convictus, quibus in tepescere posset. Non frequenter tractet de gratis gratis datis, statui discipuli superioribus, quales sunt raptus, extases, visiones, revelationes, contemplationes : quia appetitus harum rerum periculum creatincipientibus. Quod si tamen aliquis ex privilegio talem gratiam sortiatur, eum Magister, maxime in solidâ humilitate fundando, adjuvet. De humilitate, paupertate, patientiâ, puritate, obedientiâ, abnegatione, unione fraternae charitatis jugiter agat, amorem harum virtutum suo discipulo instillando, et ad orationem mentalem inducendo, ac eum juvando in viâ, quâ Deus illum conducit. Denique observantiam regularem, quae in custodia regularum et proprii instituti consistit, sedulo procuret; nam personalis perfectio paulatim acquiritur.

§ 411.

REGULAE PRO JUVANDIS PROFICIENTIBUS.

In directione *Proficientium* ex illis quae, t. 4, loto cap. 3,

dicta sunt, Magister spiritualis sequentes *Regulas* desumere poterit.

I. Exercitium solidarum virtutum humilitatis, patientiae, castitatis, obedientiae, abnegationis, fidei, spei et charitatis, totius vitae spiritualis fundamentum, incipientibus, proficientibus et perfectis commune est; modus verò illas exercendi, in his singulis statibus aut gradibus, perquam diversus existit. Incipiens, patientiam in sufferendo levissima; proficiens, in patiendò aequitati graviter opposita; perfectus, in tolerando falsum testimonium in re gravi circa honorem, doctrinam, vel mores, exercet; adeoque cum virtus una eademque sit, modus tamen eam exercendi diversus est. Incipientis est, assequi orationem meditationis; proficiens, orationem affectionis; perfecti, orationem unionis.

II. Magister discretus *proficientes* multum hortetur, ne poenitentiam omnino relinquat, velut scopam, quâ conscientia ab immunditiâ purgatur, et ut mortificationi passionum sedulo studeant, cui tanquam ultimae dispositioni, moraliter loquendo. Deus suavitate et dulcedinem orationis mentalis alligavit. Item ut obedientiam operibus poenitentiae preferant, haecque relinquat, si obedientia aliquid aliud jubeat. Denique ut charitatem orationi anteponant; nam relinquendo Deum pro Deo, illum mox sublimiori modo, gustu et suavitate in oratione reperient.

III. Studeat Magister *proficientes* bene afficere erga SS. Humanitatem Christi D. N., ut identidem ejus vitam, passionem et mortem meditando, ad imitandas ejus virtutes accendantur. Punctum hoc est maximi momenti, et saepius discipulo inculcandum, quia securissima viâ ad perfectionem conducit. Hinc in actionibus externis vitae activae intentionem suam ad Deum solummodo directam purificabit, vitaeque ipsius tota exemplaris erit : quia ad exemplum Christi semper respiciens, in moribus, verbis et actionibus suis omnino circumspiciet, ne aliis scandalo sed aedificationi sit. Denique proficiens, quò amplius in oratione progrediuntur, et rebus di-

vinis magis adherent, eò plus cor et affectum suum a rebus terrenis avelli sentiunt, unde curiositatibus et superfluitatibus, ad quas antea afficiebantur, se privant, et ab oblectationibus et delitiis antea concupitis valde abhorrent, quia quò propius ad Creatorem accedunt, eò longius recedunt a creaturis.

§ 412.

REGULÆ PRO JUVANDIS PERFECTIS.

Eliam *Perfecti* Magistro spirituali indigent, qui proinde eos juxta dicta, t. 1. cap. 4. dirigere debet, et præterea sequentia observare.

I. Nonnulli *perfecti* sunt devoti, ac favoribus et deliciis cœlestibus delibuti : his a Magistro consolatio adhibenda est, auscultando illos; approbando, et dicendo securam esse viam quò incedunt; subinde tamen expedit eos per humilitatem propriæ cognitionis tiores reddere, et voluntatem eorum in nonnullis rebus proprii sui beneplaciti coercere.

II. Alii *perfecti* sunt tristes, aridi, desolati, et in maximis tenebris ambulanti: hos Magister verbis blandis, amorem spirantibus, operibus patris et visceribus matris consoletur: lugeat cum lugentibus, et sincerè fateatur statum eorum lugendum esse, cum eorum crux reverà valde acerbâ sit: interim tamen eos monet quòd a manu Dei descenderit, qui etiam illam, ob ingentem amorem, Unigenitò Filio Redemptori nostro imposuit. Nunquam in ipsos eorum quæ patiuntur culpam coniciat, nec dicat penam esse ob peccata eorum irrogatam; sed omnia ad benevolam Dei probationem referat, et velut alter Cyrenæus se illis comitem ad hanc crucem bajulandam exhibeat. Quo modo magnum Deo obsequium præstabit, et merita amplissima sibi comparabit.

§ 415.

VITIA CAPITALIA HOMINUM SPIRITUALIUM.

Præter regulas ad juvenados incipientes, proficientes et perfectos, Magistro huc usque præscriptas, nosse etiam debet vitia capitalia quibus viri spirituales, orationi addicti, maximè verò incipientes, laborare solent, de quibus S. Joannes a Cruce, l. 1. *Noct. obsc.*, per sex priora capita discurrit, et sunt sequentia.

Primum est secreta quedam *superbia*, quâ quis seipsum, licèt non suis opibus, magni æstimat, sequè furti reum facit, dum honorem soli Deo debitum aufert. Tales sæpe nonnisi per pudendos lapsus in se redeunt, ut humilitas reficiat quod vanitas infecit.

Secundum vitium est *avaritia* spiritualis, in quâdam insatiabili siti bonorum spiritualium, potius commodum proprium quàm Dei beneplacitum respiciende, consistens : hi avari intentionem suam purificare, et nimiam donorum spiritualium cupiditatem moderari debent, quæ eos cum inquietudine anxiat.

Tertium est *lazeria spiritualis*, in eo sita, quòd natura dulcedini et suavitati nimium adherescat, ita ut a Deo, ultimo fine, divertatur. Hoc vitio laborantibus valde expedit ut suavitas orationis eis subtrahatur, ne sui jacturam faciant.

Quartum est *gula* quedam spiritualis, appetendo eum excessu, quod in oratione sapidissimum est. Hæc est tentatio delitiosorum et incipientium; et Deo palatum per siccitatem orationis macerante, vitio huic medicina paratur.

Quintum est *acedia* quando quis a sapido otio orationis, pro laborioso negotio suæ vocationis et obligationis explendo, abstinere recusat.

Sextum est *invidia*, in eo consistens, quòd quis tristetur ex

eo, quia bonum alterius et malum proprium considerat. Cujus remedium est, si bona alterius aspiciat, ut non de eis tristetur, sed illa imitetur.

Septimum est ira spiritualis, in zelo indiscreto consistens. Hoc vitium proprium est hominum austerorum et imprudentium, et vitas aliorum reformare volentium, non aliâ ex causâ quàm qui putant hoc illis incumbere, eò quòd spirituales sint.

Hæc et aliâ id genus vitia sub nomine virtutum inter spirituales grassantur, quibus vix aliud remedium adhibere poterit, nisi illis laborantes humilient se et promptè suis Patribus spiritualibus obediant.

§ 414.

ALIA VITIA SPIRITUALIUM.

Præter hæc vitia capitalia, nonnulla alia spiritualibus et carnalibus hominibus communia dantur, quæ quidem non observantur in carnalibus, utpote graviorum peccatorum mixturâ obfuscata; in spiritualibus verò, cum sola sint, facillè oculos offendunt. Sunt autem sequentia :

Primum vitium est imprudentia, quæ communiter devotionem ultra modum effervescentem in incipientibus comitatur : si enim devoto ad unum extremum vergit, fit passio quæ rationem obæcat, unde nimium devoti sunt plerumque nimium imprudentes, et in actiones excessivas et pueriles feruntur.

Secundum est inurbanitas ex imprudentiâ orta. Sunt enim aliqui rustici naturâ, qui, dum spirituales devoti fiunt, putant sibi licere rationem agendi inurbanam, degenerant a civilitate, et hoc vitium ad spiritum mortificatum et contemptum mundi referunt, cum tamen hoc plerumque non a Spiritu Dei, qui valde discretus est, sed a proprio rustico ingenio oriatur. Hi squalorem et neglectum in rebus suæ curæ commissis pro apice spiritus habent, cum tamen sit nature illiberalitas.

Tertium est zelus indiscretus, quo spirituales se volunt constituere carnalium reformatores, cum tamen ad eos non pertineat, siquæ præterea reformatio in lites, strepitus et discordias desinit.

Quartum est, in aliorum actiones curiosè inquirere, unde tales incompetentes inquisitores ab aliis fugiuntur et contemnantur.

Quantum est, quòd nonnulli eorum sint *capitiosi*, pertinaces et contentiosi, et dum dicunt se Domino rem commendasse, negligunt negotium suum peragendum cum ratione, secundum convenientes vel inconvenientes circumstantias, regulare; sed intrepide ad imprudentem executionem procedunt.

Sextum est eorum, qui ex defectibus aliorum statim scandalum sumunt; unde tum se, tum alios inquietant.

Septimum est illorum qui amant singularitates externas, plausibiles, ad honorem humanum captandum; unde incedunt collo quasi fracto, vocem devotulam instar fistulæ didicunt, affectatè gesticulantur, oculos contorquent, nimis morosi de Deo loqui volunt sine loci, temporis et opportunitatis discretione, multaque de revelationibus, extasibus et aliis superioribus gratis obtrudunt : hoc modo simplices deludunt, sapientes verò scandalizant, qui nihili faciunt ejusmodi hypocritas.

Octavum est, quòd iracundus spiritualis, plerumque iram suam pro zelo divini honoris habeat, cum nonnisi suum honorem zelet : sic etiam phlegmaticus spiritualis tarditatem suam pro gravitate æstimat, cum nonnisi desidia naturalis sit, quâ proprio genio indulget, et morositate suâ omnes molestat.

Nonum est : Spiritualis, qui est *versipellis*, duplicitatem suam pro prudentiâ reputat, cum tamen sæpe sit insignis malitia, sibi et aliis graviter nociva.

Tandem, cum etiam verè spirituales homines sint, et non angeli, in his aliisque similibus defectibus propriam suam fragilitatem et miseriam produunt.

NOTANDA DE HIS VITIIS.

Schol. Defectus hucusque recensiti possunt quidem occurrere in his, qui spiritus perfectioni student, et ideo spirituales vocantur; non tamen putandum est omnes cum his defectibus esse verè spirituales, et multò minùs spirituales perfectos. Licet enim etiam in perfectos defectus tum naturales et inculpabiles, tum morales, saltem non plènè voluntarii, cadere possint; quò tamen crassiores, in malitià et seordià procedentes, hi defectus fuerint, eò minùs vel nullatenus perfecti et spirituales tales defectuosi erunt.

§ 415.

FREQUENTIA SS. COMMUNIONIS.

Ad juvenandos incipientes, proficientes et perfectos in vià perfectionis, et vitia eorum hucusque recensita eradicanda, plurimùm juvat frequentia sacrae Communionis, quae cum a prudenti Magistri spiritualis potissimùm dirigenda sit, hinc de eà modò paulò fusiùs agendum est.

DECRETA ECCLESIAE DE SS. COMMUNIONE.

Schol. Concilium Tridentinum sess. 13, c. 8. « Paterno affectu admonet, hortatur, rogat et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui Christiano nomine censentur... hanc sacra mysteria Corporis et Sanguinis Christi, eà fidei constantià et firmitate, eà animi devotione, eà pietate et cultu credant et venerent, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint. » Et sess. 22, c. 6: « Optaret quidem Sacrosanta Synodus, ut singulis Missis fideles adstantes non solùm spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communicarent, quò ad eos sanctissimi hujus sacrificii fructus uberius provenirent. » Item Catechismus Romanus de SS. Euch. docet: « Praeterea constitutum est ab Ecclesià, ut qui semel saltem singulis annis in Paschate non communicaverit, ab Ecclesià arceatur. Neque tamen fideles hoc satis habeant, se hujus decreti auctoritati obtemperantes, semel tantummodo corpus Domini quolamvis accipere, verùm saepius iterandam Eucharistiae communionem existiment. Utrum

autem singulis mensibus, vel hebdomadis, vel diebus, id magis expediat, certa omnibus regula praescribi non potest. » Rursus in Rituali Romano Pauli V dicitur: « Parochus summum studium in eo ponat... ut populus sibi commissus venerabile hoc Sacramentum religiosè colat, sanctè frequenterque suscipiat, praesertim in majorebus anni solemnitatibus. » Denique Decretum S. Congregationis Concilii an. 1679, die 12 Febr. datum, et jussu Innocentii XI publicatum, statuit: « Nihil certi de quotidiana Communionem respectu omnium generaliter posse statui, sed pro qualitate et dispositione petentium frequentius, vel quotidie. S. Communionem juxta judicium Parochorum vel Confessoriorum a Pastoribus esse concedendam. » Porro de praepcepto sumendi Eucharistiam ab adultis tum in vià, tum in articulo mortis, tum semel in anno in Paschate, tractant omnes Theologiae moralis auctores: quibus suppositis sit,

§ 416.

FREQUENTIA S. COMMUNIONIS NONDUM PERFECTIS O EXPEDIT.

Frequentia sacrae Communionis expedit etiam illis qui nondum sunt in statu perfectionis. Prob. 1.º ex S. Scripturà, ubi Christus, in *Math.* II, 28, ait: *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.* Id quod Auctor libri de *Imit. Christi*, l. 4, c. 1, ita intelligit, et exclamat: « O dulce et amicabile verbum in aure peccatoris! quod tu Domine Deus meus egenum et pauperem (non utique corpore tantùm, sed etiam spiritu, et nondum in statu perfectionis) invitas ad Communionem tui SS. Corporis. » Et c. 3: « Necessarium quidem mihi est, qui tam saepe laboro et pecco, tam citò torpesco et deficio, ut per frequentes orationes et confessiones, ac sacram Corporis tui perceptionem me renovem, mundem et accendam, ne fortè diutius abstinento a sancto proposito declinam. » Consonat etiam litteralis SS. Sacramenti hujus institutio per modum cibi, juxta illud Joan. VI, 56: *Caro mea verè est cibus; qui sanè omnibus vivis, sanis, vel perfectis, et infirmis, seu nondum perfectis cum aliquà frequentia majori vel minori necessarius, vel saltem expediens*

est : maximè cum non solum sit cibus nutriens et confortans, sed etiam medicinalis, et tanquam antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus præserevur, ait Trid., sess. 13, cap. 2. 2° Patet ex decretis, § 416, schol. relatis, in quibus non soli perfecti, sed omnes iusti ad frequentiam S. Communionis excitantur, nec summa dispositio, sed major, vel minor pro majori vel minori frequentia requiritur : ubi etiam in Decreto Innocentii XI illud monitum Pastori datur, *Claus. 5* : « Det operam, ut unusquisque dignè, pro devotionis et præparationis modo, rariùs aut crebriùs Dominici Corporis suavitatem degustet. » 3° Accedunt PP. a Raynaudo, t. 6, in *Onomast. Euch.*, copiosè allati. S. Ignatius, in *Ep. ad Eph.*, ait : « Festinate frequenter accedere ad Eucharistiam. » S. Basilus, *Ep. 93*, inquit : « Jam verò quis dubitat, quin frequentius participare non sit aliud omnino quam frequenter vivere? Quater igitur nos singulis septimanis communicamus. » S. Cyrillus Alexandrinus, l. 3 in *Joan.*, c. 37, ait : « Sciant baptizati homines, et divinæ gratiæ participes facti, si rariùs in Ecclesiâ proficiscantur, et longo temporum spatio propter simulatam religionem mysticè communicare Christo recusent, ab æternâ se vitâ procul depellere? quippe recusatio hujusmodi, quamvis ex religione proficisci videatur, et scandalum facit, et laqueos instruit. » S. Chrysostomus, in I *Tim. hom. 5*, post. med., docet : « Hoc est quod universa perturbat, quia non munditiâ animi, verum intervallo temporis longiore, constare meritum putas, summamque arbitraris reverentiam ac Religionem esse, si non sæpius celestem illam adeas mensam. Ignoras quoniam indignè accedere, etsi semel tantum fit, te supplicio tradat, dignè verò, etiamsi sæpe accedas, salutem inde conquiras? » Cassianus ex abbate Theonâ, *Coll. 23*, c. 21, ait : « Non ex eo debemus nos a Dominicâ Communionem suspendere, quia nos agnoscimus peccatores, sed ad eam magis ac magis, ac propter animæ medicinam et purificationem spiritûs avidè festinandum. Idem docent S. Augustinus, l. 2 de *Serm. Dom. in monte*; S. Hieronymus, *ep. 52*; S. Isidorus, l. 1 *de Eccl. off.*, c. 18; Paschasius,

l. *de Corp. et Sang. Dom.*, c. 22; S. Bernardus, *Serm. in Cæn. Dom.*; S. Laurentius Just., *de Perf. mon.*, c. 19 etc. 4° Rationem dat S. Thomas, in 4 d. 12, q. 3, a. 1, quaest. 1, dicens : « Quia enim fit quasi continua perditio naturalis humiditatis per actionem caloris naturalis et exercitium laboris, ideo oportet frequenter corporalem cibum assumere ad restaurationem perditæ, ne perditio continua mortem inducat. Similiter etiam ex concupiscentiâ innatâ et occupatione circa exteriora fit perditio devotionis et fervoris, secundum quæ homo in Deum colligitur : unde oportet quòd pluries perditâ restaurentur, ne homo totaliter alienetur a Deo. » S. Bonaventura idem *Proc. 7 Rel.*, c. 21 et 22, hoc ita probat : « Sicut ægotantibus non potest una forma observari in dandis medicinis corporis, sive propter diversitates complexionum, sive loci, sive temporis, seu diætæ, vel aliarum considerationum, pro quibus aut rariùs aut sæpius, aut in majori aut in minori quantitate ex eadem medicinâ datur : ita et de medicinâ, quæ est corpus Christi, intelligendum est. » Denique frequentia S. Communionis suadetur ex eo, tum quia dignè communicare per se bonum est, abstinere solum per accidens, vel ex defectu dispositionis, vel ad conciliandam majorem reverentiam. Tum quia sæpe accedere, prodit ex charitate; differre verò, ex timore et negligentia : tum quia, ceteris paribus, communicans alium excedit in fructu ex opere operato. Tum denique quia reverentia et devotio, per se loquendo, magis accenditur et conservatur per frequentem usum hujus SS. Sacramenti, si prudenter et cum mediocri diligentia fiat.

ERRORES CIRCA FREQUENTEM COMMUNIONEM.

Schol. I. Raynaudus t. 16 *Heteroclit. Spir.*, s. 1, punct. 4, n. 2, refert nonnullos, qui sub prætextu humilitatis nolentur per novennium ad suscipiendam SS. Eucharistiam accedere. Hic error non solum pugnat contra expressum Ecclesiæ præceptum annuæ Communionis, sed etiam contra præceptum divinum communicandi sæpius in vitâ : imò fuit stupiditas, utpote qui potius in novennio

quam alio numero annorum sisebat. Eodem modo in hac materia nonnullæ propositiones damnatae cavendæ sunt, scilicet prop. 36 ab Innocentio XI damnata: «Frequens Confessio et Communio, etiam in his qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.» Item prop. 22 ab Alexandro VII damnata: «Sacilegi sunt iudicandi, qui jus ad Communionem percipiendam præterdunt, antequam condignam de delictis suis penitentiam egerint.»

OBJECTIONES SOLVUNTUR.

Schol. II. Antonius Arnauldus, in suo famoso libro *de Frequent. Comm.*, hanc propositionem n. 23 ab Alexandro VIII damnatam docuit: «Similiter arrendi sunt a sacra Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus et omnis mixtionis expers.» Proinde hic auctor magnam admodum perfectionem ad frequentem Communionem requirit, cujus sententiam nonnulli alii theologi subscribunt: I. quia primi fideles frequenter, imò quotidie perseverantes in communicatione fractionis panis, erant simul perfecti perseverantes in doctrinâ Apostolorum. Christus ipse lavit prius pedes discipulorum, antequam eos ad suscipiendam SS. Eucharistiam admitteret, ostendens ad eam, etiam munditiam a venialibus requiri. Et *Matth.* xii, 41, non habens vestem nuptialem perfectione gratiæ nitentem ejectus est in tenebras exteriores: quæ exempla adduxit Catechismus romanus: «Ut declararet Christum omnem diligentiam habendam esse ne quid nobis ad summam animi integritatem et innocentiam desit, cum sacra mysteria percipi simus.» Resp.: Exemplum primorum fidelium solum probat ad quotidianam Communionem eximiam perfectionem requiri. Figure lotionis pedum et vestis nuptialis significant, tum dispositionem necessariam ad S. Communionem, scilicet munditiam a peccato mortali, tum optandam et desiderandam; scilicet puritatem a veniali, quod idem Catechismus romanus intendit. II. S. Dionysius de *Ecll. hier.*, c. 2, nonnisi perfectos ad divina mysteria admittit. S. Basilius in *Moral.*, reg. 80, c. ult., requirit: «Mundari ab omni inquinamento carnis et spiritûs, et perficere sanctitatem in timore Dei, et nullam habere neque maculam, neque rugam. Et S. Chrysostomus *Hom.* 47 in *Ep. Hebr.*, c. 40, ait: «Si quis non est sanctus, non accedat. Et S. Salesius, p. 2 *Introd.*, c. 20, requirit: «Nullam habere affectionem ad veniale.» Resp.: SS. PP. solam munditiam a mortali, ut dispositionem necessariam, perfectam verò sanctitatem, ut convenientem et optandam, requirunt. Sic S. Dionysius loquitur de recens baptizatis, et SS. Eucharistiae

eos *perficienti* vim tribuit. S. Basilius et S. Chrysostomus eodem modo de convenienti dispositione loquuntur, aliâ cum de omni et non solâ frequenti Communione disserant, imò etiam de auditione Missæ, nonnisi perfecti communicare aut Missam audire possent. Et S. Salesius c. 21 expressè ait: «Si mundani a te Interrogant cur tam frequenter communias? respondeas: Ut addiscam amare Deum, ut a meis purificer imperfectionibus etc.»

§ 417.

QUOTIDIANA COMMUNIO NON OMNIBUS EXPEDIT.

Quotidiana tamen *Communio non universim omnibus justis expedit*; sed iis tantum qui sunt in statu vel gradu specialis perfectionis. Prob. 1° ex S. Scripturâ, 1 *Cor.* ii, 28: *Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat: Qui enim manducat et bibit indignè, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans Corpus Domini.* Quod ita intelligit Tridentinum, sess. 13, c. 7, ut, ad vitandum sacrilegium, dicat sufficere probationem conscientie liberâ à gravi culpâ; ad frequentiam verò Communionis, quæ sub consilio cadit, majorem; et ad quotidianam, adhuc majorem requirat: et licet optaret hanc quotidianam Communionem, si cum debitâ devotione et fructu fieret, vix tamen eam perfectionis dispositionem communiter assequendam sperare audeat; unde nec absolute eam omnibus commendat. Quod idem Catechismus romanus facit, dum frequentiam S. Communionis, nonnisi pro qualitate specialis dispositionis, nec unâ omnibus regulâ, etiam pro singulis mentibus et hebdomadibus suadet. 2° Patet ex PP. Sic S. Basilius laudat quidem quotidianam Communionem; sed non audebat retrahere à consuetudine quater dumtaxat singulis septimanis communicandi. S. Augustinus, vel potius Gennadius, l. de *Ecll. dogm.*, c. 53, ait: «Quotidie Eucharistia Communionem percipere, nec laudo, nec reprehendo; omnibus tamen dominicis diebus communicandum suadeo et hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit. S. Hieronymus, *Ep.* 50 ad *Parnach.*, de quotidianâ Com-

munionem dicit : « Quod nec reprehendo, nec probo : unusquisque enim in suo sensu abundet : sed ipsorum conscientiam convenio. » S. Isidorus, l. 1 *de Off.*, c. 18, de his qui dicunt sumendum esse panem Eucharistiæ quotidianum, nisi aliquo peccato interveniente, ait : « Quod quidem bene dicunt, si hoc cum religione et devotione et humilitate suscipiunt. S. Salesius, p. 2 *Introd.*, c. 20, ait : « Ad susceptionem quotidianam ultra hæc... (scilicet carentiam mortalium et affectus ad veniale, cum magno desiderio hujus Sacramenti) opus est superarse majori ex parte pravas inclinationes, et ut etiam tunc fiat ex consilio patris spiritualis. » S. Joannes a Cruce, l. 1 *Noct obsc.*, c. 6, monet : « Nimis quippe ausus in re ista est res inductiva lapsus in malum grave, potestque timeri severa justaque punitio tantæ temeritatis. » Et S. Theresia, in *Fundat.*, c. 5, non uno casu confirmat aliquibus animabus tentationis esse vehementis appetere immoderatè Communionem quotidianam, ob existimatam perfectionem, sub quà tamen amor proprius delitescit. 3^a Rationem dat S. Thomas, 3 p., q. 80, c. 10, docens : « Quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurrunt, propter corporis indispositionem vel animæ, non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere. » Deinde nequit expedire quotidiana Communio, ubi non est decens dispositio : imò periculum est, ne fortè ipsa Communio illicita sit, vel ob finem immoderatè quesiti gustus, inanis gloriæ, emulationis et inquietudinis contra humilitatem, charitatem et obedientiam. Denique in quotidianam Communionem saepe ex defectu debite devotionis impeditur effectus spiritualis dulcedinis, et interveniunt non rarò multa peccata venialia, ob finem leviter perversum, distractionem et affectionem ad vana, ita ut ex tam indisposita SS. Eucharistiæ susceptione potius accrescat quam minuat ingens cumulus venialium, quas non nisi in ritè dispositis et de illis dolentibus per S. Eucharistiam remittuntur.

ERROR NONNULLORUM.

SCHOL. I. Nonnulli, sub pretextu majoris lucris spiritualis, SS. Eucharistiam plusquam semel in die dare et suscipere sanctum et licitum esse asserebant, uti de uno testatur Casnedi, t. 5 suæ *Crisis*, d. 10, n. 245, et de alio refert Nider in *Formicar.* l. 3, c. 6, quod quandoque ultra quinquagesies eadem hora et die singulis feminis S. Communionem administraverit. Qui error est contra præceptum Ecclesiæ, quæ c. *Sufficit*, 52, *de Cons.*, d. 1, Sacerdotibus plusquam semel missam celebrare prohibet, « quia non modica res est unam missam facere, et valde felix est qui unam dignè celebrare potest. » Quod non minus de S. Communionem, accedente consuetudine universalis Ecclesiæ, intelligitur.

OBJECTIONES REMISSIVÆ.

SCHOL. II. Vincentius de Marcellis, Benedictinus hispanicus, in libello *de Quot. Comm.* et Sanctius in suis *Selectis*, d. 22, docent aliquem nullius mortalium sibi conscium quotidie, etiam invito Confessario, communicare posse. Imò Calasibeta, in *Exhort. ad. devot. quotid. comm.*, superiorem eam probentem peccare, esse injustum et gravi penâ dignum; subditumque non teneri obedire, etsi sub obedientiâ præcipiatur, censet : rationes eorum potissimè ex modo dicendis faciliè elidi poterunt.

§ 418.

REGULÆ PRO CONCEDENDA FREQUENTI VEL QUOTIDIANA COMMUNIONE PRIMO : LAICI NON SUNT ABSOLUTE EXCLUDENDI.

Frequens igitur aut quotidiana Communio juxta regulas prudentiæ spiritus, maximè juxta dictamen idonei Magistri spiritualis ad praxin deducenda erit : quarum præcipuæ sunt sequentes. *Primo* : In genero loquendo, non sunt excludendi a quotidianâ Communionem laici, etiam seculares, conjugati et negotiatores, sed potius admittendi, si reperiantur in gradu perfectionis, et nullum externum obstat impedimentum. Nam 1° scriptum est, I *Thessalon.* v, 19 : *Spiritus nolite extinguere*, Et *Joan.* iii, 8 : *Spiritus, ubi vult, spirat.* Et *Act.* x,

34 : *In veritate comperi, quia non est personarum acceptor Deus, sed in omni gente qui timet eum et operatur justitiam, acceptus est illi.* Ergo Spiritus Dei omnia externa impedimenta a quotidiana Communione laicos sæculares retrahentia remove, eosque illà dignos et ab eà non excludendos redere potest. 2º Hoc ipsum statuit Innocentius XI, in citato decreto, claus. 3, dicens : « Et propterea quòd ad negotiores attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus Confessoriorum, secreta cordis explorantium, iudicio est relinquendus etc. » Et S. Congregatio, in decreto dato mense Januario, an. 1587, statutum cuiusdam Episcopi rejecit, quo nolebat nisi certis tantùm diebus, aliquibus certi status et sextis, SS. Eucharistiam ministrari : quod obstat censuerat Tridentino, concludens : Et ideo licitum est quotidie Eucharistiam sumere. » Unde etiam S. Thomas, l. c., docet : licere Communicare « quotiescunque se ad illud homo invenit præparatum. » Et S. Catharina Senensis, uti in *Actis SS.*, 30 April., c. 17, refertur, cuidam Episcopo frequentiam Communionis illi exprobranti reposuisse : « Si B. Augustinus non vituperat, Domine, quare vos vultis vituperare ? dum allegatis eum, facitis contra eum. » Quod confirmatur ex *Vit. PP.*, l. 6, c. 25, ubi Abbas Apollo dixit : « Oportet, si fieri potest, Monachos quotidie communicare Sacramentis... Hoc confert Monachis salutaris passionis commemorationem continenter facientibus, quotidie etiam se præparare, ut omni ex parte digni sint, qui suscipiant celestia Sacramenta. » 3º Ratio est, cum hoc Sacramentum panis sit quotidianum, credibile est non desse hodieum in Ecclesià qui, præter Sacerdotes, admitti possint ad frequentiam plusquam octiduanam. Et sicut in primitivà Ecclesià largiebantur illud Apostoli quotidie multis fidelibus, ita est credibile non defuturos in Ecclesià nunc aliquos, etsi paucos, qui mereantur idipsum : nec enim abbreviata est manus Domini, neque Sanguis Jesu Christi refriguit, ut tantum non ferveat modò in aliquorum cordibus multorum. Ita Ludovicus a Ponte, l. I *Perf. Christ.*, t. 4, c. 6, § 3.

§ 419.

SECUNDO : CONSENSUS SUPERIORIS REQUIRITUR.

Secundo. Conscientia quidem propria de requisitâ ad quotidianam Communionem dispositione testari debet; sed illa ex *consensu Patris spiritualis et Prælati* regulanda est. Patet hoc 1º ex dictis, § 353 et sqq.; quod etiam requirit Innocentius XI, in suo citate decreto, claus. 3, 3, 6, 8. Ubi Confessariis, dependenter a Pastoribus aut Episcopis, in secularibus, et in Monialibus, dependenter a Superioribus suis, hujus rei regulatio et ultimatium iudicium relinquitur. 2º Eandem regulam præscribit omnes Ascetæ; inter quos V. Blossius, in *Monit. spir.*, c. 6, refert factum S. Gertrudis, ex consilio matris spiritualis a S. Communionem abstinentis, qui deinde Dominus dixit : « Quia deliberasti me omittire pure propter me, ego in gremio meo conlovebo te. » Ubi Blossius subdit : « Tunc intellexit Gertrudis hominem non displicere, sed placere Deo, quando ex discretione, vel obedientiâ, non autem ex negligentia intermittit sacram Communionem. » 3º Ratio est, quia si hoc consensu Superioris in re adeo gravi ingentia mala proprii iudicii et propriæ voluntatis imminuat, quæ sacratissima quæque perdunt, aut coinquant.

§ 420.

TERTIO : REQUIRITUR FAMES SPIRITUALIS.

Tertio. Signum bonæ dispositionis et vocationis ad quotidianam Communionem est quedam *fames spiritualis*, per desiderium vehementem ex charitate, reficiendi se pane hoc celesti. Indicatur hoc 1º *Eccli.* xxiv, 29 : *Qui edunt me, adhuc esurient.* Et in citato decreto Innocentii XI, claus. 6, ubi ad frequentem Communionem concedendam requiritur, ut petentes *fervere spiritus* incalcescant. 2º S. Gregorius, l. 2,

in I *Reg.*, c. 1, ait : « Non saturantur ergo, nisi famelici, qui a vitiiis perfectè jejunantes, divina Sacramenta percipiunt in plenitudine virtutis. » Et S. Antonius, 3 p. *Sum.*, t. 13, c. 6, § 15, inquit : « Sine desiderio nemo debet accedere : cum autem christianum sic vivere deceat, ut semper mereatur accipere, nunquam debet esse sine desiderio, tunc et toties sumendi quando et quoties convenienter poterit et crediderit expedire. » Simillima habet Thaulerus, *Inst.* c. 38, et Natalis Alexander, *Theol.* l. 2, c. 5, a. 4, reg. 4. 3^a Ratio est quia hæc *fames spiritualis* est ipsa esuries proficiendi, et per amorem se magis cum Christo Jesu incorporandi, quæ nota debite dispositionis est.

FAMES HÆC NON SIT VITIOSA.

SCHOLIUM. Sollicitè curandum est ut bene observetur an hæc fames spiritualis sit vitiosa, vel sana : multoties enim contingit, ut quia anima ducitur gustu sensibili, quem experitur, Communionem quotidianam potius ex amore proprio quàm Dei appetat, quæ fames vitiosa est, uti notat mox citatus S. Antonius dicens : « Si quis autem illam dispositionem judicare voluerit ex sensibili cordis compunctione, fervore mentis, profusione lacrymarum, ita quod tunc credat se dispositum, quando tale quid sentiat, et quando non percipit, indispositum ; incautè valde ambulat, et sæpius decipitur. Multoties, qui nihil talium habent, sunt in magno statu gratiæ ; et qui habent, sunt omnino extra gratiam gratum facientem. Unde etiam S. Joannes a Cruce, l. 1 *Noct. obsc.*, c. 6, eos ut galà spirituali correptos reprehendit. Et S. Theresia duas Moniales de cetero non mediocri virtutis ob excessivum hoc desiderium et inordinatum a diabolo tentari agnovit.

§ 421.

QUARTO : SINE SCANDALO ALIORUM.

Quartò. Ad Communionem quotidianam concedendam, in petente, ad perfectionem solidarum virtutum maximè *humilitatis et mortificationis* attendendum est, et ne fiat cum

perurbatione et *scandalo* aliorum. Patet ex decreto Innocentii, qui, claus. 8, requirit ut omnis *irreverentiæ et scandalì suspicio* in praxi tollatur. Et colligitur ex simili doctrinà Apostoli de manducatione legalium, *Rom.* xiv, ubi admonet ut certus de non obligatione abstinendi, tamen absteineat, si adsit scandalum pusillorum, dicens v. 13 : *Hoc judicate magis, ne ponatis offendiculum fratri, vel scandalum.* Et v. 15 : *Si enim propter cibum frater tuus contristatur, jam non secundum charitatem ambulas : noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est.* Sic in præsentì S. Augustinus, *Ep.* 118, communicare quotidie, vel non, relinquit quidem uniuscujusque conscientiæ, sed ita ut alius alium non spernat nec judicet. At lex charitatis non violanda est, ob quam etiam dignus Communionem quotidianà melius faciet si eam ad exemplum S. Theresiæ omittat, l. c., ne inde occasionem sumant, qui minùs sunt dispositi, vel murmurandi, vel id ipsum tentandi, maximè in Communitatibus, cum perversione boni ordinis : id quod magis in sæcularibus observandum esse notat M. Avila, in *Ep. ad Prædicat.*, addens, pro conjugatis, cavendum ne majori puritati non studeant, et obedientiam marito debitam et curam familiæ suæ negligant.

§ 422.

QUINTO : OPERA VIRTUTUM REQUIRUNTUR.

Quintò. Experimentum humilitatis, mortificationis et reliquarum virtutum ab *operibus* sumendum est, et prout ex iis constiterit, Communiò quotidiana prout magis vel minùs fructuosa concedenda est. Ita monet Innocentius XI, in sæpe citato decreto, claus. 3 et 8, ubi frequentia fructui, et in virtutibus profectui attendere jubentur Confessarii et Episcopi, ut ita virtutes et dona in communicantibus augeantur. Et S. Thomas, l. 5, in l. *Cor.* 11, docet : « Considerare quilibet in seipso debet, quem effectum in se habet frequens susceptio hujus Sacramenti. » Et S. Bonaventura, in 4, d. 12, a 2,

q. 2, ait : « Secundum illam partem, secundum quam viderit se melius proficere ad illam magis declinet, quod homo solum experientia discit. »

§ 425.

SEXTO : ASPIRANTE AD PERFECTIONEM AD COMMUNIONEM OCTIDUANAM ADMITTI POSSUNT.

Sexto. Quicumque ad christianam perfectionem aspirant, ad Communionem octiduanam admitti vel excitari possunt. Ita Gennadius, l. de *Eccl. dogm.*, c. 53, suadet : « Omnibus dominicis communicandum suadeo et hortor : si tamen mens sine affectu peccandi sit. » Cum quo sentit Walafridus Strabo, l. de *Reb. Eccl.*, c. 20; S. Salesius, p. 2 *Vit. dev.*, c. 20. Et quia in Religiosis familiis bene ordinatis facilius omnes ad perfectionem, prout tenentur, aspirant, ideo Communio octiduanam pro regula habetur, quam cum abbate Theonâ jam dudum probavit Cassianus, *Coll.* 23, c. 21, quam etiam præscribit regula S. Pachonii ab Angelo data, c. 5. Et S. Bonaventura, in 7 *Proc. Religios.*, c. 21, docet : « Vix aliquis ita religiosus videtur esse et sanctus, exceptis Sacerdotibus, quin semel in hebdomadâ sufficiat ei ex consuetudine communicare, nisi specialis causa quandoque et raro plus suadeat, ut infirmitas superveniens, vel singulariter sollemnis festivitas. Unde etiam, in *Vit. PP.* apud Rosweid., l. 1, c. 5, narratur, S. Onuphrium pro annos sexaginta vel septuaginta suæ summæ solitudinis non nisi semel in hebdomadâ, sabbato scilicet vel dominico die, allatam ab angelo S. Eucliaristiam suscepisse. Ratio est, quia hoc modo sufficienter consulitur et reverentie Sacramenti, et fructui animarum, cum ordinariè ob varia vite humanæ impedimenta non sit alius modus debite præparationi et gratiarum actioni vacandi.

§ 424.

SEPTIMO : MINUS PERFECTIS MENSURÆ COMMUNIO SUADENDA.

Septimo. Illis qui vel minus ad perfectionem contendunt, vel majoribus externis impedimentis impediuntur, sacra Communio per singulos quindecim dies, vel singulos menses, aut pro festis principalibus per annum consulenda est. Sic S. Salesius, l. 3, ep. 13, vidua singulis mensibus S. Communionem præscribit, etsi eam hortetur ut sæpius confiteatur. Et, l. 2, ep. 46, pro filiâ menstruam Communionem assignat, et pro confessione singulas hebdomadas, et bene inter discretionem ad confessionem, et ad frequentiam Communionis distinguit. Item Mag. Avila, in *Ep. ad Prædic.*, difficultis conjuges quàm cælibes, et juniores quàm ætate maturiores ad octiduanam Communionem admittit. Et, in *S. Reg. bene vie.*, l. 2, ep. 46, pro incipientibus contentus est Communionem in festis principalibus, decies aut duodecies per annum. Nec alia quàm menstrua confessio Sanctimonialibus præscribitur a Tridentino, *Sess.* 25, c. 10, de *Regul. Mon.* Et Ratio est quia intra præfixum tempus externa impedimenta facilius vinci et debita dispositio cum majori fructu obtineri possunt.

NOTANDUM DE MENSURÆ COMMUNIONE.

SCHOLIUM. Omissio vel dilatio S. Communionis rationabiliter, discretè et sine periculo scandali facta, et a S. Salesio consulta, nil exoticum sapit, etiam post confessionem cum absolute peractam, quia etiam Rituale romanum Pauli V, de *Sacr. Pam.*, eam consulti, dicens : « Barius vel seriùs contentibus aut in peccata recidentibus, utilissimum fuerit consulere sæpe, puta semel in mense vel certis diebus sollempnibus, confiteantur, et, si expedit, communent.

§ 425.

OCTAVO : CONFESSIO LAUDABILITER OMNI COMMUNIONI PRÆMITTITUR.

Octavo. Laudabilis est ut *Confessio sacramentalis S. Communioni, quovis modo frequenti*, etsi peccatum mortale conscientiam non gravet, *præmittatur*, in quantum fieri potest. Hoc videtur esse ad mentem Patrum et Ecclesiæ; nam Ecclesiæ probationem ab Apostolo requisitam exponit fieri debere de præcepto, si conscientia mortalis peccati adsit, per confessionem: adeoque ex consilio facienda erit, si veniali gravetur. Imò sancti viri suadent potius Confessionem frequentare sine Communione, quam Communionem sine Confessione, uti mox ex S. Salesio visum fuit et S. Bonaventura, in *Reg. nov.*, c. 4, licet pro Novitiis octiduanâ Communionem sit contentus, tamen, c. 3, præmisit: « Si potes confiteri quotidie, bene quidem; sin autem, de tertio in tertium diem saltem studeas confiteri. » Ratio petitur tum ex dignitate SS. Eucharistiæ, cui meritiò Sacramentum Pœnitentiæ tanquam dispositio præmittitur, tum ex majori certitudine puritatis conscientie, ad dignam Communionem requisitæ: tum ex augmento gratiæ quam Sacramentum Pœnitentiæ ex opere operato producit: tum ex exercitio virtutum humilitatis, contritionis, charitatis etc. Quæ omnia ad S. Communionem meliùs disponunt.

§ 426.

NONO : ETIAM RECIDIVIS MODERATA FREQUENTIA CONSULENDA EST.

Nono. Illis etiam, qui faciliè in peccata adhuc gravia recidunt, utilissimum erit, prædictam moderatam frequentiam tam in confitendo quam communicando consulere, quando spes alicujus profectûs et emendationis affulget. Ita præscribit

Rituale romanum; quod tamen simul jubet differendam esse absolutionem, quando penitentes *peccata derelinquere et vitam in meliùs emendare nolunt*. Imò, ut visum est, supponit etiam quandoque legitime absoluto Communionem differri posse; quod etiam docet S. Thomas, in 4, d. 9, q. 1, quæstiunc. 2, ad. 2, dicens: « Quòd non esset consulendum alicui, quòd statim post peccatum mortale, etiam contritus et confessus, ad Eucharistiam accederet, sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus propter reverentiam abstinere: et præterea confessio purgat maculam mentis, non autem immunditiam corporalem et hebetudinem, quæ contingit in mente ex depressione ipsius ad carnem. De cætero tam potens est hoc remedium frequentie Sacramentorum Confessionis et Communionis, ut card. Hugo, d. 15 de *Pen.* S. 5, n. 54, per accidens subinde graviter obligare censeat; tum quia illa frequentantes rarius cadunt mortaliter, ob specialia auxilia ad perseverandum concessa: tum quia raro accedens, rarò etiam cum dispositione substantiali doloris, propositi etc., illa suscipit.

NOTANDA PRO RECIDIVIS.

Scolium. Pro peccatoribus faciliè recidivis, quia rarius confitentur et communicant, maxime expedit, si illis moderata frequentia Confessionis et Communionis non solum suadeatur, sed etiam in pœnitentiam imponatur; et prout oblata fuerit emendatio, saltem rarioris recidentie, hæc frequentia continuanda erit: et quando plena emendatio gravium et conatus emendandi leviora habentur, brevior mora pro hac frequentatione assignari poterit, ita tamen ut penitentiam quotidiana rerum spiritualium exercitatio, scilicet examinis conscientie, presentie Dei, lectionis spiritualis, orationis vocalis et mentalis præscribat.

§ 427.

DECIMO : SUBINDE FREQUENTIA ET ABSTINENTIA ALTERNANDA.

Decimo. Quodsi denique discipulus nec cum frequentia